

**INFLUENȚA RAPORTĂRILOR DE
SUSTENABILITATE ASUPRA
CALITĂȚII AUDITULUI. ANALIZĂ
EMPIRICĂ LA NIVELUL
COMPANIILOR COTATE LA
BURSA DE VALORI BUCUREȘTI**

LECT.DR. MIHAI-BOGDAN AFRĂSINEI

PROF.DR. MIHAI CARP

PROF.DR. IULIANA EUGENIA GEORGESCU

Universitatea "Alexandru Ioan Cuza" din Iasi

Implicații ale calității auditului în fundamentarea deciziilor investiționale

Prin natura și conținutul lor, situațiile financiare publicate de firme constituie o sursă importantă de informații pentru toți utilizatorii, inclusiv pentru investitori. Flexibilitatea normelor contabile poate să permită uneori managerilor să influențeze raționamentul de elaborare a acestor informații astfel încât rezultatele să fie prezentate în funcție de obiective discreționare (Watts și Zimmerman, 1990).

De Angelo (1981) definește calitatea auditului prin prisma probabilității ca auditorul să descopere o breșă în sistemul contabil al clientului auditat și să o raporteze.

Deși există o multitudine de soluții propuse pentru măsurarea calității auditului, nu a fost identificat un criteriu de apreciere universal valabil, care să acopere întreaga paletă de elemente specifice procesului de audit, respectiv activității companiilor auditate:

- în indicatori de tip *output* din procesul de auditare (calitatea rapoartelor financiare, opinia de audit, capacitatea de comunicare a auditorului, erorile semnificative),
- indicatori de tip *input* în proces (mărimea auditorului, specializarea acestuia, onorariul de audit etc.) (DeFond și Zhang, 2014).

Rolul raportărilor de sustenabilitate în asigurarea calității informațiilor financiare

Raportarea de sustenabilitate reprezintă un instrument de comunicare cu părțile interesate prin care entitățile fac publice informațiile referitoare la contribuțiile pozitive sau negative la dezvoltarea durabilă (Junior, Best și Cotter, 2014).

Măsurarea sustenabilității este realizată pe baza informațiilor nefinanciare referitoare la trei componente principale: mediu, social și guvernare corporativă (Deloitte, 2021; Abbas et.al., 2021).

Un avantaj inerent al raportării de sustenabilitate îl reprezintă îmbunătățirea reputației firmei ce apare ca un efect al comunicării de informații referitoare la proiectele sociale și de mediu în care aceasta este implicată (Herzig și Schaltegger, 2011). Firmele pot beneficia și de o îmbunătățire a valorii brandului, de atragerea și menținerea angajaților foarte buni în domeniu sau de accesul mai ușor la finanțare (Ioannou și Serafeim, 2017)

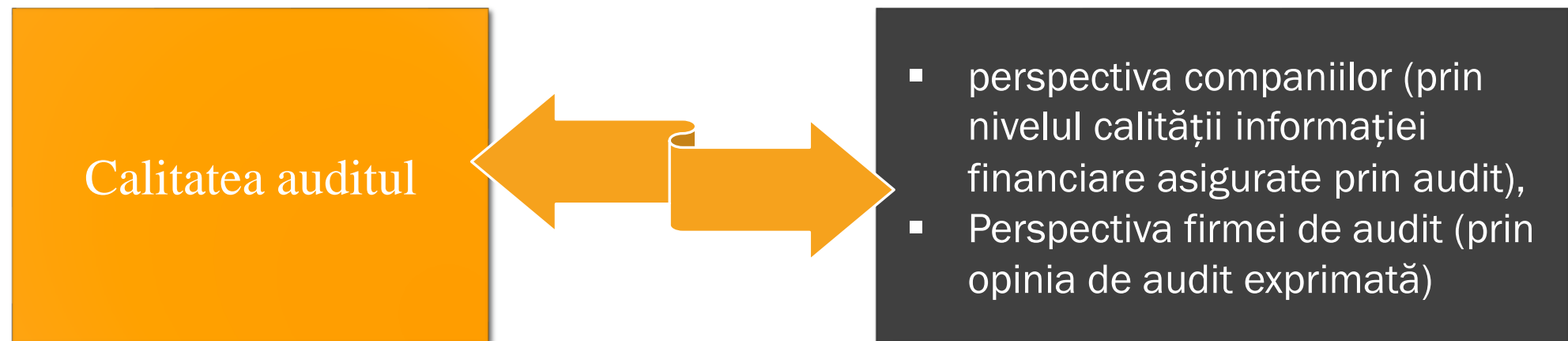
Rolul raportărilor de sustenabilitate în asigurarea calității informațiilor financiare

Un avantaj inerent al raportării de sustenabilitate îl reprezintă îmbunătățirea reputației firmei ce apare ca un efect al comunicării de informații referitoare la proiectele sociale și de mediu în care aceasta este implicată (Herzig și Schaltegger, 2011). Rezultatele studiilor privind asocierea raportării sustenabile cu calitatea auditului oferă informații mixte privind sensul sau existența influențelor biunivoce.

El Nashar (2016) evidențiază că o calitate ridicată în raportarea informațiilor de sustenabilitate determină o îmbunătățire a calității în audit. Raportarea sustenabilă diminuează manipularea rezultatelor, reducând efortul auditorilor (Al-Shaer, 2020) și contribuie la creșterea calității auditului. Zahid, Saleem și Maqsood (2023) identifică că, la nivelul companiilor chineze deținute de stat, nu există o legătură semnificativă între performanța socială, de mediu și de guvernanță corporativă (ESG) și calitatea auditului.

Scopul lucrării

Studiul își propune evaluarea măsurii în care aplicarea principiilor dezvoltării sustenabile a companiei, prin focalizarea activității pe obținerea performanței integrate (financiare, sociale și de mediu), se reflectă în nivelul calitativ al auditului.

Ipotezele cercetării

H1

Există și poate fi măsurată o legătură semnificativă între raportările de sustenabilitate și calitatea auditului, estimată prin nivelul angajamentelor discreționare.

H2

Există și poate fi măsurată o legătură semnificativă între raportările de sustenabilitate și calitatea auditului, evaluată prin tipul opiniei de audit exprimată.

METODOLOGIE

Esantion

Firmele listate pe sectiunea principala a Bursei de Valori Bucuresti, excluzand societatile al caror obiect de activitate este intermedierea financiara.

Perioada

11 exercitii financiare (2012-2022)

Sursa datelor

Rapoartele publicate de către companii pe website-ul BVB sau pe cele proprii

Tabelul 1. Variabilele utilizate în studiu

Variabile	Abreviere	Descriere
<i>Variabile dependente</i>		
<i>Angajamente discreționare</i>	DA	Valoarea absolută a angajamentelor discreționare – variabila reziduu, obținute prin utilizarea modelului Jones (1991)
<i>Opinia de audit</i>	OP	Variabila dummy care preia valoarea 1 dacă este emisă o opinie fără modificări și 0 în caz contrar
<i>Rata rentabilității financiare</i>	ROE	Exprimă capacitatea companiei de a remunera acționarii prin intermediul rezultatului net (Rezultat net/capital propriu)
<i>Variabile independente</i>		
<i>Raportare de sustenabilitate</i>	D_RapS	Variabila dummy care preia valoarea 1 dacă compania publică informații despre acțiuni sustenabile și 0 în caz contrar
<i>Raportare integrală</i>	D_RapIn	Variabila dummy care are valoarea 1 dacă compania publică ambele elemente suplimentar raportării financiare (sociale și de mediu) și 0 în caz contrar
<i>Tip de raport</i>	D_TipRap	Variabila dummy care preia valoarea 1 dacă compania publică informații descriptive și cantitative (numerice) și 0 când sunt publicate doar informații descriptive
<i>Variabile de control</i>		
<i>Dimensiunea companiei</i>	DIM	Log din activ total
<i>Levier financiar</i>	LF	Datorii totale/capital propriu
<i>Creșterea companiei</i>	Grw	$(\text{cifra de afaceri}_{i,t} - \text{cifra de afaceri}_{i,t-1}) / \text{cifra de afaceri}_{i,t-1}$
<i>Domeniul de activitate</i>	DOM	Variabila dummy care preia valoarea 1 dacă compania activează în domeniul industrial (producătoare de bunuri) și 0 în caz contrar

Ecuatii

În scopul identificării nivelului angajamentelor discreționare (DA) a fost utilizat modelul Jones (1991), consacrat în literatură, a cărui structură este prezentată în **ecuația nr. 1**.

$$\frac{AT_t}{A_{t-1}} = \beta_0 x \frac{1}{A_{t-1}} + \beta_1 x \frac{\Delta CA_t}{A_{t-1}} + \beta_2 x \frac{ICB_t}{A_{t-1}} + \varepsilon$$

unde AT reprezintă angajamentele totale în anul t, obținute ca diferență între rezultatul net (Rnet) și cashflow-ul net (CFN); ΔCA este variația cifrei de afaceri în anul t față de anul t-1; ICB reflectă imobilizările corporale brute din anul t, iar A_{t-1} este activul total din anul precedent (t-1).

Ecuatii

Pentru evaluarea efectului raportărilor de sustenabilitate (sociale și de mediu) asupra componentei financiare, reflectate prin performanța financiară, este propus modelul prezentat în **ecuația nr. 2**. Testarea relației reprezintă un prim pas în identificarea nivelului de semnificație a raportărilor de sustenabilitate în cadrul politicilor organizaționale.

$$ROE_t = \beta_0 + \beta_1 \times D_RapS_t + \beta_2 \times D_RapIn_t + \beta_3 \times D_TipRap_t + \sum \beta_j \times Controls_{i,t} + \varepsilon_t$$

unde ROE reprezintă rata rentabilității obținute în anul t; D_RapS variabila care reflectă dacă compania a raportat informații de sustenabilitate în anul t; D_RapIn arată dacă entitatea a comunicat informații despre ambele aspecte referitoare la sustenabilitate (social și de protecția mediului); D_TipRap identifică situația în care informațiile raportate sunt comunicate atât descriptiv, cât și cantitativ (cifric). $Control_{i,t}$ include influența variabilelor de control: LF – levier financiar; Grw – creșterea entității; Dom – domeniul de activitate și Dim- dimensiunea companiei. De asemenea, relația este controlată și pentru sensibilitatea domeniului de activitate asociată raportărilor de sustenabilitate prin intermediul variabilei $Senz_Dom_RapS$. β_0, \dots, β_i sunt parametrii asociați variabilelor din model, iar ε_t este componenta reziduu.

Ecuații

Testarea legăturilor dintre calitatea auditului, evaluat din cele două perspective ale rezultatului misiunii de audit, a fost realizată cu ajutorul modelului sintetizat în **relația nr. 3**.

$$AQ_t = \beta_0 + \beta_1 \times D_RapS_t + \beta_2 \times D_RapIn_t + \beta_3 \times D_TipRap_t + \sum \beta_j \times Controls_{i,t} + \varepsilon_t$$

unde AQ reprezintă variabila dependentă *calitatea auditului* în anul t, preluând alternativ cele două dimensiuni propuse, respectiv dimensiunea angajamentelor discreționare (DA) și opinia de audit exprimată (OP).

Tabelul 4. Influența raportărilor de sustenabilitate asupra performanței financiare

Variabile dependente	Variabilă dependentă - ROE				
	1	2	3	4	5
Constantă	0,035 (0,001)	-0,187 (0,009)	-0,260 (0,000)	-0,274 (0,000)	-0,272 (0,000)
D_RapS	-0,053 (0,096)	-0,039 (0,058)	-0,012 (0,010)	-0,003 (0,057)	-0,053 (0,007)
D_RapIn	0,056 (0,098)	0,076 (0,084)	0,056 (0,022)	0,049 (0,053)	0,051 (0,063)
D_TipRap	0,022 (0,015)	0,033 (0,054)	0,048 (0,071)	0,044 (0,009)	0,043 (0,059)
Grw		0,195 (0,000)	0,172 (0,000)	0,173 (0,000)	0,176 (0,000)
LF		-0,166 (0,000)	-0,209 (0,000)	-0,203 (0,000)	-0,199 (0,000)
Size		0,139 (0,002)	0,194 (0,000)	0,191 (0,000)	0,185 (0,000)
D_Dom		0,150 (0,000)	0,142 (0,000)	0,139 (0,001)	0,176 (0,002)
DA			0,083 (0,033)	0,083 (0,037)	0,079 (0,049)
D_op				0,063 (0,011)	0,067 (0,045)
Senz_Dom_RapS					-0,082 (0,055)
N	673	673	673	673	673
R ²	0,093	0,097	0,124	0,128	0,129
Sig F change	0,030	0,000	0,000	0,000	0,000

Tabelul 5. Analiza relației raportări de sustenabilitate-calitatea informației financiare

Variabile dependente	Variabilă dependentă - DA				
	1	2	3	4	5
Constantă	0,056 (0,000)	0,125 (0,000)	0,137 (0,000)	0,134 (0,000)	0,134 (0,000)
D_RapS	0,097 (0,055)	0,094 (0,056)	0,093 (0,048)	0,097 (0,037)	0,259 (0,002)
D_RapIn	-0,083 (0,022)	-0,043 (0,064)	-0,048 (0,021)	-0,050 (0,049)	-0,043 (0,067)
D_TipRap	-0,048 (0,057)	-0,015 (0,051)	-0,019 (0,073)	-0,021 (0,051)	-0,034 (0,066)
Grw		0,083 (0,041)	0,067 (0,011)	0,068 (0,018)	0,078 (0,042)
LF		0,011 (0,008)	0,034 (0,046)	0,036 (0,022)	0,047 (0,043)
Size		-0,114 (0,016)	-0,133 (0,005)	-0,134 (0,005)	-0,149 (0,002)
D_Dom		0,008 (0,251)	-0,005 (0,268)	-0,004 (0,334)	0,105 (0,087)
ROE			0,094 (0,033)	0,093 (0,037)	0,087 (0,049)
D_op				0,025 (0,051)	0,039 (0,041)
Senz_Dom_RapS					-0,242 (0,009)
N	673	673	673	673	673
R ²	0,086	0,115	0,177	0,179	0,209
Sig F change	0,047	0,046	0,021	0,033	0,005

Tabelul 6. Relații de dependență privind relația raportare de sustenabilitate - opinie de audit

Variabile dependente	Variabilă dependentă - OP				
	1	2	3	4	5
Constantă	1,137 (0,000)	1,326 (0,000)	1,343 (0,000)	1,239 (0,000)	1,257 (0,000)
D_RapS	0,211 (0,000)	0,215 (0,000)	0,206 (0,000)	0,201 (0,000)	0,337 (0,000)
D_RapIn	-0,136 (0,001)	-0,151 (0,010)	-0,145 (0,014)	-0,135 (0,021)	-0,128 (0,026)
D_TipRap	-0,018 (0,061)	-0,065 (0,046)	-0,069 (0,032)	-0,062 (0,071)	-0,072 (0,061)
Grw		-0,008 (0,445)	-0,001 (0,488)	-0,028 (0,405)	-0,037 (0,280)
LF		0,113 (0,008)	0,118 (0,006)	0,089 (0,039)	0,098 (0,024)
Size		-0,056 (0,123)	-0,057 (0,113)	-0,031 (0,309)	-0,045 (0,242)
D_Dom		-0,056 (0,065)	-0,057 (0,069)	-0,034 (0,081)	-0,060 (0,079)
DA			-0,018 (0,336)	-0,006 (0,371)	-0,015 (0,417)
ROE				-0,157 (0,000)	-0,160 (0,000)
Senz_Dom_RapS					-0,204 (0,026)
N	673	673	673	673	673
R ²	0,166	0,215	0,213	0,261	0,276
Sig F change	0,000	0,000	0,001	0,000	0,000

Concluzii

Deseori implicarea companiilor în activitățile sociale și de mediu este interpretată drept mijloc de potențare a performanței financiare.

Pornindu-se de la efectele generate asupra rentabilității financiare a companiilor cotate a fost identificat un impact negativ al raportărilor sociale și de mediu, activitățile fiind asociate mai degrabă cu un efort necesar a fi realizat, decât ca mijloc de creștere a performanței organizaționale

Legătura inversă (negativă) a raportărilor de sustenabilitate cu dimensiunea angajamentelor discreționare reflectă posibilele motivații și tehnici contabile utilizate în scopul manipulării rezultatelor, respectiv a scăderii calității auditului.

Deși raportarea sustenabilă poate contribui la creșterea probabilității de exprimare a unei opinii de audit fără modificări, aprofundarea analizei reflectă faptul că raportarea completă, a ambelor categorii de acțiuni (sociale și de protecție a mediului), precum și utilizarea unor comunicate care includ atât informații descriptive, cât și date cantitative (cifrice), pot spori probabilitatea exprimării unei opinii de audit cu modificări